

рія та практика державного управління: зб. наук. праць. Х.: Вид-во ХарПІ НАДУ "Магістр", 2015. Вип. 3 (50). С. 133 – 140.

5. Бар'яхтар В., Кухар В., Пальшин Г. Енергетика України у контексті загальносвітових тенденцій. *Вісн. НАН України*. 2000. № 7. С. 14-26.

References:

1. Energy Strategy of Ukraine for the period up to 2035 "Safety, Energy Efficiency, Competitiveness". [Energhetychna strateghija Ukrajinu na period do 2035 roku «Bezpeka, energhoefektyvnistj, konkurentospromozhnistj»]. Web. 24 Oct. 2019. <<http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/control/uk/publish/article>>.

2. Joint stock company National Joint Stock Company Naftogaz Ukraine Annual Report for 2018. Web. 24 Oct. 2019. <<http://naftogaz.com/files/Zvity/Annual-Report-2018-ukr.pdf>>.

3. Dodonov B. Energy Efficiency Monitoring of Ukraine. Analytical Center "New Social and Economic Policy". K., 2016. Print.

4. Majstro, S.V. and Voloshyn, O.L. "Conceptual bases of the state regulation strategy and prospects of alternative energy development in Ukraine". [Konceptualjni zasady strateghiji derzhavnogho reghuljuvannja ta perspektyvy rozvytku aljternatyvnoji energhetyky v Ukrajinu]. *Teorija ta praktyka derzhavnogho upravlinnja* 3 (50) (2015): 133 – 140. Print.

5. Bar'jakhtar, V., Kukhar, V. and Paljshyn Gh. "Power engineering of Ukraine in the context of global trends". [Energhetyka Ukrajinu u konteksti zagalnosvitovykh tendencij]. *Visn. NAN Ukrajinu* 7 (2000): 14-26. Print.

DOI: 10.5281/zenodo.3532837

УДК 623:355

Усаченко О. О., к.держ.упр., докторант ІЗ ВРУ, м. Київ

Usachenko O., PhD of of Sciences in Public Administration, Doctoral student of the Legislation Institute of The Verkhovna Rada of Ukraine, Kyiv

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ОЗБРОЄННЯ ТА ВІЙСЬКОВОЇ ТЕХНІКИ УКРАЇНИ

STATE REGULATION OF DEVELOPMENT OF ARMS AND MILITARY EQUIPMENT OF UKRAINE

Зазначено, що забезпечення готовності країни до оборони конкретизується у формі найбільш повного задоволення потреби Збройних Сил України в сучасному озброєнні і військової техніки (ОВТ), в тому числі і в техніці зв'язку. При цьому

ступінь задоволення потреб Збройних Сил України залежить не тільки від обсягу ресурсів, що виділяються на оборону країни, а й від ефективності їх використання. Разом з тим найважливішою умовою підтримання бойової готовності Збройних Сил на необхідному рівні є безперервне вдосконалення зразків ОВТ. Сучасні засоби і способи ведення бойових дій пред'являють до них все більш жорсткі вимоги, зумовлюють появу зброї і військової техніки, заснованих на принципово нових технічних рішеннях і фізичних принципах. Все це призводить до ускладнення завдань, що вирішуються Збройних Сил України, зростанню конструктивної і функціональної складності зразків, викликаному зростанням вимог до їх тактико-технічними характеристиками і, як правило, зростання економічних витрат. У цих умовах виникла гостра суперечність між задоволенням військ в високоякісних зразках ОВТ та обмеженими матеріальними, трудовими і фінансовими ресурсами, які виділяються державою на розвиток Збройних Сил України.

Ключові слова: державне регулювання, озброєння та військової техніки, тактико-технічні характеристики, промислове виробництво, програмно-цільового планування.

It is stated that ensuring the readiness of the country for defense is specified in the form of the most complete satisfaction of the need of the Armed Forces of Ukraine in modern weapons and military equipment (OVT), including in communications equipment. In this case, the degree of satisfaction of the needs of the Armed Forces of Ukraine depends not only on the amount of resources allocated for the defense of the country, but also on the effectiveness of their use. At the same time, the most important prerequisite for maintaining the Armed Forces' combat readiness at the required level is the continuous improvement of the AFS samples. Modern means and methods of warfare are increasingly demanding, causing the emergence of weapons and military equipment based on fundamentally new technical solutions and physical principles. All this leads to complication of tasks, which are solved by the Armed Forces of Ukraine, increase of constructive and functional complexity of the samples caused by the increase of requirements for their tactical and technical characteristics and, as a rule, increase of economic costs. In these circumstances, there was a sharp contradiction between the satisfaction of the troops in high-quality OVT samples and the limited material, labor and financial resources allocated by the state for the development of the Armed Forces of Ukraine.

Keywords: state regulation, arms and military equipment, tactical and technical characteristics, industrial production, program-targeted planning.

Постановка проблеми. Забезпечення готовності країни до оборони конкретизується у формі найбільш повного задоволення потреби Збройних Сил України в сучасному озброєнні і військової техніки (ОВТ), в тому числі і в техніці зв'язку. При цьому ступінь задоволення потреб Збройних Сил України залежить не тільки від обсягу ресурсів, що виділяються на оборону країни, а й від ефективності їх використання.

Створення нових зразків і комплексів ОВТ, бойових і забезпечують коштів до кінця 60-х років в нашій країні планувалося на підставі окремих рішень уряду по поточним дворічним і річними планами НДР і ДКР. По окремих видах ОВТ розроблялися більш довгострокові плани (5-8 років). При

цьому одночасно діяло значна кількість таких планів. Єдиного підходу до розробки планів створення ОВТ та взаємозв'язку містяться в них завдань не було, допускалася різна ступінь їх деталізації, питання збалансованого розвитку розробляє бази промисловості розглядалися недостатньо, загальний обсяг фінансування робіт не визначався.

Разом з тим найважливішою умовою підтримання бойової готовності Збройних Сил на необхідному рівні є безперервне вдосконалення зразків ОВТ. Сучасні засоби і способи ведення бойових дій пред'являють до них все більш жорсткі вимоги, зумовлюють появу зброї і військової техніки, заснованих на принципово нових технічних рішеннях і фізичних принципах. Все це призводить до ускладнення завдань, що вирішуються Збройних Сил України, зростанню конструктивної і функціональної складності зразків, викликаному зростанням вимог до їх тактико-технічними характеристиками і, як правило, зростання економічних витрат. У цих умовах виникла гостра суперечність між задоволенням військ в високоякісних зразках ОВТ та обмеженими матеріальними, трудовими і фінансовими ресурсами, які виділяються державою на розвиток Збройних Сил України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Загальними тенденціями розвитку озброєння та військової техніки займаються наступні провідні вчені Чепков І.Б., Нор П.І., проблеми воєнно-технічної політики та шляхи їх вирішення досліджують В.В., Смірнов В.А., Ленський Л.М., Борохвостов І.В., Томчук В.В., Рябець О.М., Бегма В.М., Соколов А.А., основи державного управління забезпеченням обороноздатності України розкрили у своїх дослідженнях Богданович В.Ю., Єжеєв М.Ф., Свида І.Ю.

Постановка завдання. Метою статті є тенденція розвитку озброєння та військової техніки, визначення державної політики управління забезпеченням обороноздатності України за рахунок стимулювання розвитку оборонної промисловості.

Виклад основного матеріалу. У сучасних умовах ця суперечність істотно загострилося у зв'язку з формуванням в країні регулярних ринкових відносин і значним впливом стану економіки на функціонування як Збройних Сил України, так і оборонної промисловості. Крім того, в умовах науково-технічної революції, яка проявилася в найбільшою мірою в 80-90-х роках ХХ століття в телекомунікаційній, інформаційної, науково-технічної та інших областях, виникли нові особливості здійснення управління виробництвом ОВТ, пов'язані з кількісної та якісної сторонами в їх розвитку.

Реалізація цих вимог зумовила впровадження в практику планування розвитку ОВТ програмного методу, який почав використовуватись в Міністерстві оборони з 1969 року. Під програмним плануванням (ПП) розвитку оборонної промисловості розуміють процес розробки програмних документів Міністерство оборони України і їх реалізацію в господарсько-економічних і бюджетно-фінансових планах держави. Метою програмного планування є забезпечення розробки комплексних перспективних і поточ-

них планів розвитку оборонної промисловості, пов'язаних з воєнно-політичними цілями держави, завданнями Збройних сил України, обсягами виділених асигнувань та можливостями наукової та виробничої бази промисловості.

Програмне планування ґрунтується на програмно-цільовому підході до планування розвитку оборонної промисловості, сутність якого зводиться до того, що при виконанні поточних, середньострокових і довгострокових планів розвитку Збройних сил України здійснюється об'єднання в інтегральної формі цілей, ресурсів, термінів, а також функцій керівництва та виконання [1]. При цьому між усіма зазначеними елементами встановлюються зв'язки, що забезпечують їх взаємодію в складі цілісного утворення - програми.

Програмне планування розвитку оборонної промисловості є складовою частиною довгострокового державного планування. Сукупність взаємопов'язаних документів ПП, процедур і механізму їх формування становлять систему планування створення та розвитку оборонної промисловості (рис. 1), в рамках якої здійснюється планування досліджень, розробок, виробництва, поставок, утилізації ОВТ та капітального будівництва об'єктів Міністерства оборони.

Основними документами ПП є [2]: військово-технічні концепції, що розробляються на 20 і більше років; основні напрямки розвитку озброєння і військової техніки, які розробляються на плановий період 15 років; Програма озброєння, що охоплює плановий період в 10 років; п'ятирічні і річні плани науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт, виробництва та поставок озброєння, утилізації та знищення що виводиться з експлуатації оборонної промисловості, а також капітального будівництва об'єктів Міністерства оборони України під монтаж озброєння, військової техніки та об'єктів промисловості для здійснення створення і випробувань оборонної промисловості.

Прийнята система програмно-цільового планування створення та розвитку оборонної промисловості вимагає відповідного наукового забезпечення. З цією метою в Міністерство оборони України організована постійно діюча взаємопов'язана система комплексних військових, технічних і економічних досліджень. На рис. 1 представлено взаємозв'язок комплексних досліджень по створенню та розвитку оборонної промисловості, в тому числі систем, комплексів і засобів зв'язку. Метою цих досліджень є розробка науково обґрунтованих рекомендацій для прийняття планують органами рішень щодо перспектив розвитку оборонної промисловості та формування Програми озброєння.

Основним і найважливішим документом програмного планування, в якому формалізуються і конкретизуються плани створення і розвитку оборонної промисловості, є Програма озброєння. Програма озброєння є плановий документ на період в 10 років, в якому містяться: перелік НДДКР

для створення нових і модернізації існуючих зразків, комплексів і систем оборонної промисловості, номенклатура і обсяги ОВТ (в штуках і (або) гривнях), які підлягають серійного виробництва, обсяги капітального будівництва об'єктів для створення і монтажу ОВТ, необхідні асигнування, склад виконавців, етапи та терміни виконання робіт, а також (при необхідності) основні характеристики зразків, комплексів, систем ОВТ [3].

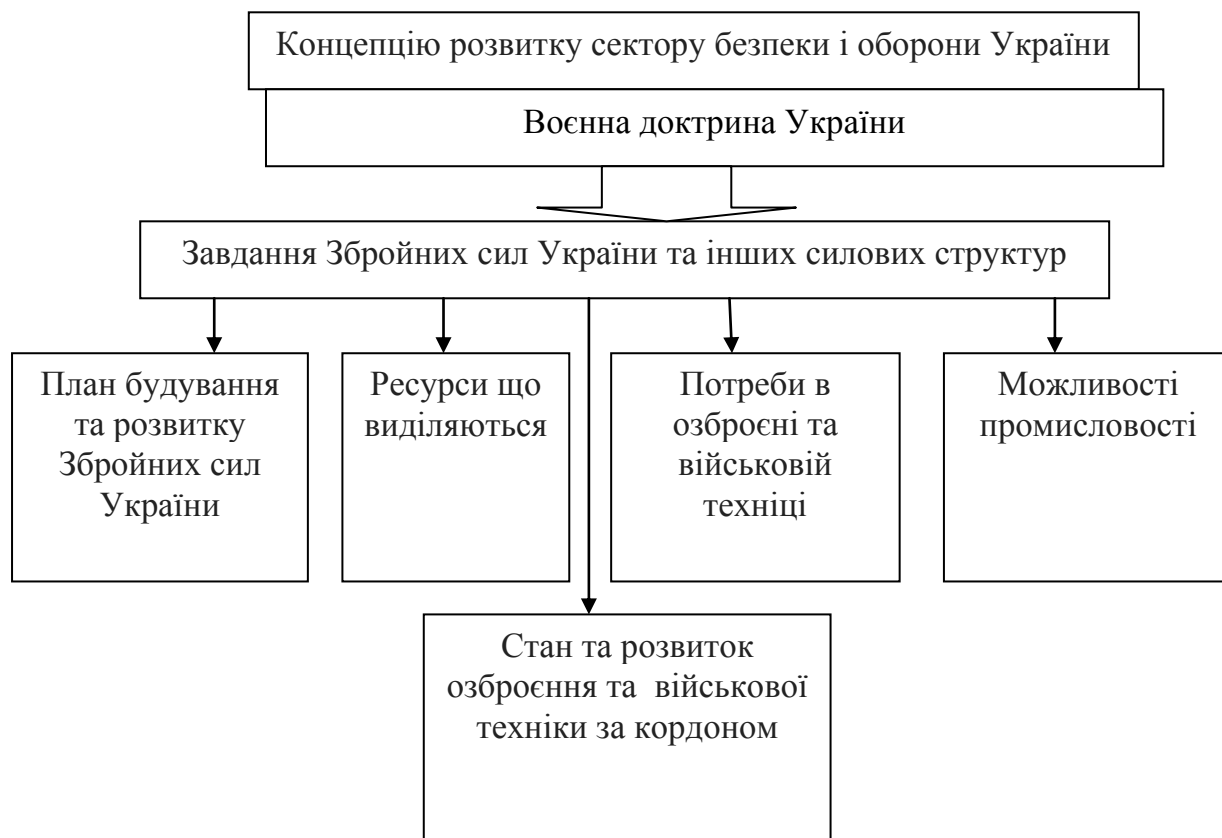

Рис. 1. Система програмного планування розвитку оборонної промисловості України

При формуванні Програм озброєння оцінюються потрібні для їх реалізації ресурси, що є основою для розробки перспективних планів розвитку науково-дослідної, дослідно-конструкторської та виробничої бази відповідних галузей промисловості. Сутність програмного планування розвитку оборонної промисловості, фактори, що впливають на її формування, а також процедура її формування в сучасних умовах представлені на рис. 2.

Отже, замовнику в процесі прийняття управлінських рішень по створенню і розвитку оборонної промисловості необхідно керуватися методологією програмно-цільового управління. Формується НДО замовника комплекс документів, як результат діяльності в системі довгострокового планування, є основою будівництва та розвитку Збройних сил України і, зокрема, створення і розвитку військової техніки, у т. ч. й техніки зв'язку.

Рис. 2. Організація комплексного дослідження по обґрунтуванню створення та розвитку оборонної промисловості України

Підходи про довгострокового планування розроблялися і за кордоном. Розробка наукових пропозицій щодо вдосконалення планування і управління будівництвом Збройних Сил привела до впровадження в практику діяльності Міністерства оборони США в 1961 році так званих економічних методів перспективного планування розвитку оборонної промисловості [4, с. 276]. Найважливіші з них утворюють систему методів планування, що отримала назву "Планування - програмування - розробка бюджету" (ППРБ), призначену для ув'язки висунутих цілей в галузі будівництва Збройних Сил з наявними і запланованими ресурсами. В подальшому аналогічні системи комплексного планування з урахуванням деяких специфічних особливостей розвитку Збройних сил України з'явилися і в інших зарубіжних країнах.

Система ППРБ ґрунтується на принципах порівняння стоять перед Збройних Сил США задач з витратами на їх досягнення і пошуку для їх вирішення економічно доцільних шляхів. В рамках функціонування цієї системи, виходячи з аналізу потенційної військової загрози, рівня розвитку і технічної оснащеності Збройних Сил, а також з урахуванням фінансових можливостей розробляються основні програми розвитку Збройних Сил США. Довгострокове ПП в США ґрунтується на розробці восьми- і п'ятирічних програм розвитку зброї та військової техніки і здійснюється відповідно до "Посібника з планування будівництва Збройних Сил" ("Defense Guidance") [5]. На основі цього керівництва види Збройних Сил, центральні управління МО розробляють обґрунтування восьми- і п'ятирічних планів розвитку видів Збройних сил України, запиту про виділення коштів на проведення НДДКР та закупівлю зброї і військової техніки. Основним програмним документом, що конкретизує перспективи розвитку Збройних Сил США, є "П'ятирічна програма Міністерства оборони". Вона розроблялась на основі стратегічних планів Комітету начальників штабів - найвищого військового органу держави, і представляє з себе комплекс збалансованих за ресурсами та строками, узгоджених між собою одинадцяти головних програм.

Наразі в Міністерства оборони США прийнята стратегія "еволюційного придбання" систем зв'язку та автоматизації управління (СІ). У країнах НАТО використовуються системи комплексного планування розвитку оборонної промисловості, аналогічні прийнятої в США системі методів ППРБ з урахуванням своїх особливостей і специфіки розробки і виробництва ОВТ [6, 320].

Висновки. Володіючи єдиною методологією довгострокового планування розвитку оборонної промисловості, разом з тим системи планування в Міністерства оборони України і провідних зарубіжних державах мають певні відмінності. Однак, позитивними сторонами методології програмного планування розвитку в Збройних Сил США та інших країнах НАТО є максимальне прагнення оцінки різнорідних видів діяльності по створенню оборонної

промисловості в єдиних кількісних показниках, розробка комплексних програм по контролю за вартістю і тривалістю створення оборонної промисловості в рамках виділених ресурсів. Це дозволяє використовувати досвід застосування даних методів для планування і обґрунтування раціональних варіантів розвитку систем, комплексів і засобів зв'язку в Збройних сил України

Розробка довгострокових документів щодо обґрунтування створення та розвитку військової техніки, найважливішими з яких є Державне оборонне замовлення (ДОЗ) та Програма озброєння по техніці зв'язку, є найважливішим елементом методології будівництва та розвитку Збройних сил України. З наукової та практичної точок зору ДОЗ та Програма озброєння (ПВ) може розглядатися в двох аспектах: як Концепція розвитку сектору безпеки і оборони України; як система документів програмного планування. Даний підхід відображає той факт, що реалізація Концепції розвитку повинна втілюватися в конкретні плани (середньострокові і річні).

Програма озброєння є дуже складним, ієрархічним, комплексним документом. Її основними атрибутами є: номенклатура техніки, види робіт за стадіями життєвого циклу, різні кількісні показники (вартісні і натуральні), підприємства науково-виробничої бази оборонної промисловості.

Список використаних джерел:

1. Про Рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 травня 2015 року "Про Стратегію національної безпеки України" [Електронний ресурс]: Указ Президента України від 26 травня 2015 року № 287/2015. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/287/2015>.

2. Kerry Segrave. Lie detectors. A social history / Kerry Segrave [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.books.google.com/books?id=Kr3xmUi61goC%printsecfrontcover%hlru>.

3. Свободный Ф. К. "Полиграф в деятельности правоохранительных органов: проблемы и перспективы применения" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://cyberleninka.ru/article/n/poligraf-v-deyatelnosti-pravoohranitelnyh-organov-problemy-i-perspektivy-primeneniya>.

4. Князев В., Варламов Г. Полиграф и его практическое применение: Учеб. пособие / Владимир Князев, Георгий Варламов. – М.: "Принт-Центр", 2012. – 859 с.

5. Наказ Міністерства оборони України від 14.04.2015 року № 164 "Про затвердження Інструкції про порядок організації та проведення опитування персоналу з використанням поліграфа у Міністерстві оборони України та Збройних Силах України" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0477-15>.

6. Енциклопедичний словник з державного управління. За редакцією Ю.В. Ковбасюка, В.П. Трощинського, Ю.П. Сурміна. – Київ. : 2010 – 819 с.

References:

1. *The decision of the Council of national security and defense of Ukraine "The Decree Of The President Of Ukraine "Strategy of national security of Ukraine"*. Avail-

able at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/287/2015>. Accessed 30 August 2019.

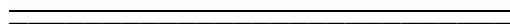
2. Kerry Segrave. *Lie detectors. A social history*. Available at: <http://www.books.google.com/books?id=Kr3xmUi61goC%printsec=frontcover%hl=ru>. Accessed 30 August 2016.

3. Svobodny, F.K. *Polygraph in the activity of law enforcement bodies: problems and prospects of application*. Available at: <http://cyberleninka.ru/article/n/poligraf-v-deyatelnosti-pravoohranitelnyh-organov-problemy-i-perspektivy-primeneniya>. Accessed 30 August 2019.

4. Knyazev, V. and Varlamov, G. *The polygraph and its practical application [Poligraf i yego prakticheskoye primeneniye]*. 2012. Moscow: Print-Centre. Print.

5. The Order of the Ministry of Defense of Ukraine "Pro zatverdzhennia Instruktsii pro poriadok orhanizatsii ta provedennia opytuvannia personalu z vykorystanniam polihrafa u Ministerstvi oborony Ukrainy ta Zbrojnykh Sylakh Ukrainy". Available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0477-15>. Accessed 30 August 2019.

6. Kovbasiuk, Y.V., Troshchinsky, V.P. and Surmin, J.P. *Encyclopedic Dictionary of the government [Entsyklopedychnyy slovnyk z derzhavnoho upravlinnya]*. Kyiv. 2010. Print.

DOI: 10.5281/zenodo.3532839

УДК 351/354

*Цалко Т. Р., к.е.н., доц., КНУТД, м. Київ
Невмержицька С. М., к.т.н., доц., КНУТД, м. Київ*

Tsalko T., Ph.D., Associate Professor, Assistant Professor of the Department of Management, Kyiv National University of Technologies and Design, Kyiv,

Nevmerzhytska S., Ph.D., Associate Professor, Assistant Professor of the Department of Management, Kyiv National University of Technologies and Design, Kyiv

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ДІЮЧИХ АДМІНІСТРАТИВНИХ СИСТЕМ УПРАВЛІННЯ В НІМЕЧЧИНІ, ФРАНЦІЇ, ВЕЛИКОБРИТАНІЇ

COMPARATIVE ANALYSIS OF EXISTING ADMINISTRATIVE MANAGEMENT SYSTEMS IN GERMANY, FRANCE, UNITED KINGDOM

У статті аналізуються розвиток та функціонування адміністративних систем управління провідних країн Європи: Великобританії, Німеччини та Франції. Надається загальна характеристика існуючих систем адміністративного управління країн, включаючи центральний та місцевий рівні. Особлива увага приділялася досвіду децентралізації, деконцентрації в зазначених країнах.